

ISTRAŽIVAČ SVETIH MJESTA BELLARMINO BAGATTI, ofm
(11.XI. 1905. - 7.X. 1990.)

U franjevačkom samostanu Presvetog Otkupitelja u Jeruzalemu, na spomendan Gospe od ružarja 1990. godine, završio je svoju ovozemaljsku trku franjevac p. Bellarmino (Camillo) Bagatti, zanosni i uporni istraživač arheoloških lokaliteta u Svetoj Zemlji. Svojim prisustvom na sprovodu počeastili su njegov život i rad mnogi svećenici i crkveni dostojanstvenici, arapski i izraelski prijatelji i predstavnici različitih vjerskih skupina. Među njima su bili melkitski nadbiskup Lufti Laham, prelati raznih kršćanskih zajednica i predstavnici biblijskih i arheoloških škola u Jeruzalemu.

P. Bagatti se rodio 11. studenoga 1905. u mjestu Lari (Pisa). U 17. godini života oblači franjevačku redovničku odjeću na brdu Laverna. U 23. g. je zaređen za svećenika. Važna prekretnica u njegovu životu je bila 1931. g. kada po nalogu redovničkih starješina počinje studij kršćanske arheologije na Papinskom institutu za kršćansku arheologiju u Rimu. Tri godine kasnije tu je sjajno obranio doktorsku dizertaciju pod naslovom: *Il Cimitero di Commodilla o dei Martiri Felice ed Adauto sulla via delle sette chiese*. Ta će studija kasnije biti objelodanjer a kao prvi svezak u nizu "Roma sotterranea cristiana. Nuova Serie".

Od 1935. g. p. Bagatti boravi u Jeruzalemu koji će postati njegov drugi zavičaj. Iste je godine postao profesor topografije Jeruzalema i kršćanske arheologije na "Studium Biblicum Franciscanum" (SBF). Zajedno sa suradnikom Silvestrom Saller pokrenuo je 1941. g. niz "SBF Collectio Major". Deset godina kasnije, zajedno s p. Donatom Baldi, pokreće reviju "SBF LIBER ANNUUS". Od 1968. do 1976. g. obavlja dužnost direktora Franjevačke biblijske škole koja će pod njegovim vodstvom proširiti program studija i aktivnosti. Vodio je nebrojene skupne i pojedinačne studijske i izletničke pohode po posvećenim mjestima Svete zemlje i okolnih država.

Glavninu je svojih životnih energija utrošio u arheološka iskapanja biblijskih i starokršćanskih mjesta. Vodio je iskapanja i arheološka istraživanja svetišta Blaženstva (1937), Pohodjenja u Aim Karemu (1938),

TTI, ofm

Immaus-Qubeibeh (1940-44), Betlehema (1948), Dominus flevit na Maslakovom brdu (1953-55), na brdu Karmel (1960-61), Nebo (1935) i Khirbat el Mukhayyat u više navrata.

zalemu, na
ozemaljsku
u istraživač
a sprovodu
janstvenici,
pina. Među
ćanskih za-

Sudjelovao je na mnogim međunarodnim kongresima o arheologiji, Bibliji, iskonskom štovanju Bogorodice i sv. Josipa, o apokrifnoj literaturi. Zapažene su mu suradnje u rječnicima i enciklopedijama, kao što su npr. *Enciclopedia Cattolica*, *Dictionnaire de la Bible*, *Dizionario patristico e di antichità Cristiane* ... Mnogo je radio na ponovljenim izdanjima starih putopisa po Svetoj zemlji i ilustracija svetišta i spomenika iz 14. - 18. stoljeća.

isa). U 17,
erna. U 23,
e bila 1931,
ce arheolo-
Tri godine
Il Cimitero
chiese. Ta
na sotteran-

O sedamdesetoj obljetnici njegova života izdan mu je spomenspisi: *Padre Bellarmino Bagatti: Francescano, sacerdote, archeologo*, Firenze - Gerusalemme 1981. Potpuni popis bibliografskih jedinica p. Bagattia donesen je u *LIBER ANNUUS*, vol.LX (1990),397-422.

Zaljubljenik franjevačke službe u Svetoj zemlji

iegov drugi
kršćansko
lno sa sub-
io Major",
a "SBF Li-
ora Franje-
ogram stu-
studijske i
država.

Kad je p. Bagatti stigao u Jeruzalem, intelektualni su krugovi govorili mnogo skepticizma o "franjevačkim tradicijama". Govorili su da u kustodiji Svete zemlje ima mnogo lavova spremnih na obranu vjekovnih prava male braće, a malo orlova koji lete u visine. Takvi površni sudovi nisu ohrabrali p. Bagattia. Zajedno s američkim franjevcem p. Saller, započimje rad na identificiranju Svetih mjesta. Bili su pravi pioniri toga posla. Njihova je zasluga tim veća kad se prisjetimo nekih drukčijih gledanja na proučavanje svetih mjesta i ulogu franjevacu u tome.

iskapanja
ološka is-
nu (1938),

Uvijek je nosio franjevački habit a na nogama samo sandale bez čarapa. Zračio je veselošću i prijaznošću tako da je jedan engleski pisac napisao mladima koji se nađu pred izborom svećeničkog staleža napisao i ovo: "Kad bi ti mogao postati kao p. Bellarmino Bagatti, franjevac kojega sam upoznao u Jeruzalemu, tada bi se usitinu isplatilo da postaneš svećenik."

Težište njegova zanimanja bijaše kršćanska arheologija i judeo-kršćanska zajednica. Imao je nešto od kolumbovske pustolovne znatiželje otkrivanja novoga. Izjedala ga je glad za novim i želja da to saopći drugima. Uvijek je svim svojim bićem bio u iskapanjima bilo da ih je sâm vodio, bilo da je to činio u društvu s drugima. Znao je često govoriti o milosti svetih mjesta u Palestini. Uložio je sav svoj život u otkrivanju i prezentiranju tih posvećenih mjesta. Dokazivao je povijesnu vrijednost pojedinih mjesta i spomenika i iz njih izvodio duhovnu pouku.

U društvu s profesorima i studentima učilišta "Studium Biblicum Franciscanum" iznio je na vidjelo jedan skoro iščezli svijet koji su skrivale ruševine i naslage zemlje. Posebno se to može reći za iskapanja na lokalitetu "Dominus flevit" na Maslinskoj gori, u Nazaretu (gdje je otkrio glasoviti grafični natpis iz 3/4 st. ΗΡΕ ΜΑΡΥΑ = zdravo Marijo) i mnogim drugim manjim lokalitetima. Radilo se, uglavnom, o nalazima ostataka judeo-kršćanske zajednice koja je priznavala mesijanstvo i božanstvo Isusa Krista ali su još uvijek ostala privržena zakonskim opsluživanjima i rabinskim pravilima u tumačenju Svetoga pisma. Bagatti tu kršćansku zajednicu naziva "L'Eglise de la Circoncision = Crkva obrezanja".

Ta "Crkva obrezanja" je živjela do konca 4. st utječući stalno na "Ecclesiam Gentium". U 4. st. počinje slabiti ne samo zbog smanjivanja broja vjernika već nadasve zbog reakcije etnico-kršćana kojih je brojčano bilo znatno više i imali su oslonac u državnoj vlasti.

Spomenimo jednu pojedinost. U razgovoru koji je u više navrata vodio s novinarom Vittorio Messori (objelodanjeni u knjizi "Inchiesta sul cristianesimo", Torino 1987), p. Bagatti veli i ovo: "Učitelj demitologizacije Svetoga pisma, njemački biblijski učenjak Rudolf Bultmann, prisvojio si je pravo seciranja tekstova Novoga zavjeta nakon što je skoro sve njegove retke stjerao u geto "mita" izjavivši da evanđelja ne sadrže ništa što bi imalo vezu s poviješću. On je to učinio a da nije nikada, doslovce "nikada", izišao iz svoje sveučilišne biblioteke u Marburgu gdje je držao profesorsku katedru. Do kraja se opirao poći u Izrael ... Poslije tolikih desetljeća rada meni se čini da samo onaj koji ne izlazi iz svoje biblioteke još uvijek može

iviti da ono što izvještavaju evanđelja nije povijest ... Zadatak svake zna-
nosti, uključivši tu i biblijsku arheologiju, nije taj da se nekome dade pravo
da mu se dokaže zabluda, nego da se iznesu objektivne činjenice.“

Kakav život takav i prijelaz iz ovoga života

Završetak ovozemaljskog života p. Bagattia bijaše dostojan završetak
njegova življenja. Kad je prvi put doživio moždani udar, odmah je zatražio
bolesničko pomazanje. "Želio bih uzeti kartu", izjavio je u svoj svojoj jed-
nostavnosti i vedrini. Nije pokazao strah pred "sestricom smri" jer čitavoga
ovoga života nije jako prijanjao za ovu zemlju. Bio je duboko svećenička
duša.

Njegov subrat p. Testa kaže da mu je nešto prije smrti p. Bagatti priz-
nao: "Ovih zadnjih sedam godina u bolesničkom krevetu više me je pri-
tilo Bogu nego 50 godina arheologije." Strpljivo je podnosio bolove i
patnje zadnjih godina života. U svemu tome je sačuvao do kraja vedrinu
duha. Takav je dojam dobio i pisac ovih redaka kad ga je s još dvojicom
obručje iz Hrvatske 3. siječnja 1985. g. posjetio u bolnici samostana San
Salvatore. Bio je ugodno iznenađen našim posjetom. S nama je šetao i na
kraju napisao pisamce za fra Ivana Glibotića, kolegu iz studentskih dana u
Rimu. Danas obojica počivaju u miru Božjemu a njihova ih djela slijede.

Fra Franjo Carev